

วิถีของปัญหาสังคมและชีวิตไทยสู่การแก้ไข

..... ระบุที่ สาคริก

บทความเรื่องนี้ เขียนขึ้นด้วยวัตถุประสงค์หลักสองด้านด้วยกัน ด้านหนึ่งคือ ใช้เป็นเวทีและโอกาสในการ การคิดทบทวนตนเองของผู้เขียนประการหนึ่ง กับอีกด้านหนึ่ง หากใครเห็นได้ อาจนำไปใช้ชี้แนะทางออกในการแก้ปัญหา บนพื้นฐานที่ปลอดเงื่อนไขแล้วว่า เป็นวันนี้หรือวันนี้ของพรุ่งนี้ หรือแม้เป็นปีไหนอื่นข้างหน้า ตามช่วงการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา เนื่องจากเหตุผลทั้งหลายอยู่บนฐานสังขธรรม ซึ่งมีใช่เป็นของผู้เขียนหรือของบุคคลใดทั้งสิ้น

ทุกวันนี้มีคนในสังคมไทยจำนวนมากขึ้น ที่รู้สึกกังวลใจยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ถึงปัญหาสังคม ซึ่งนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ ไม่ว่าจะมองไป ยังด้านใดก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งซึ่งสะท้อนภาพใกล้ตัวใกล้ใจที่สุดขณะนี้คือ บรรยากาศทางการเมือง ซึ่งสามารถเห็นภาพที่เป็นปัญหาสลับกันไปทั้งระบบ และหนักหน่วงยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในรากฐานจริงของสังคมไทย มีภาวะยึดติดรูปแบบลัทธิสังคมนิยมซึ่งมาแล้วเป็นเวลานาน ดังนั้นเมื่อมีการกำหนดพฤติกรรมการเมืองในด้านรูปแบบเกิดขึ้นเป็นโอกาส จึงมีการแสดงออกให้สามารถรู้ได้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ถึงสังขธรรมที่ปรากฏอยู่ในรากฐานของคนส่วนใหญ่ ซึ่งมีการยึดติดอยู่กับด้านที่เป็นรูปแบบของการเมืองโดยที่กระทำกันอย่างเอิกเกริก

ซึ่งจริง ๆ แล้ว สิ่งที่ปรากฏให้เห็นได้สัมผัสได้ในปัจจุบัน ก็เป็นสังขธรรมของสังคมที่มีพื้นฐานจริงยืนอยู่บนสภาวะแวดล้อมธรรมชาติเช่นนี้อ่างไม่มีอำนาจใด ๆ จะมาผืนได้ นอกเสียจากบุคคลใดผู้เห็นได้รู้ได้ถึงย่อมมีโอกาสค้นหาได้ถึงความจริงดังกล่าว ไว้เป็นความรู้เพื่อใช้เป็นกำไรชีวิตแห่งตนโดยเฉพาะ โดยเหตุที่ธรรมชาติไม่เคยปิดกั้นโอกาสบุคคลใดเลย ที่พึงมุ่งวิถีชีวิตไปสู่การเรียนรู้เพิ่มขึ้น ในสิ่งซึ่งตนเองยังไม่รู้และปรารถนาจะรู้ ให้รู้ได้จนถึงขั้นสามารถเข้าถึงความสุขที่แท้จริง ประเด็นปัญหาจึงอยู่ที่ว่า เราแต่ละคนสามารถมองเห็นโอกาสดังกล่าวแล้วได้หรือเปล่า หรือว่ายังคงปล่อยให้ภาวะยึดติดรูปแบบมันเข้าไปครอง ปิดกั้นตัวเองไว้ภายใน และจะขจัดมันให้พ้นไปได้ได้อย่างไร

ในวิถีชีวิตส่วนตัวและการทำงานของแต่ละคน ไม่ว่าใครจะเป็นนักการเมือง นักการศึกษา นักวิชาการ สาขาต่าง ๆ นักธุรกิจ นักสังคมสงเคราะห์ หรือนักอะไรอื่น และไม่ว่าจะเป็นยากยากจนหรือเศรษฐีมีทรัพย์สินเงินทองมากมายแค่ไหน คราบเท่าที่ทุกคนเป็นคน ย่อมมีปัญหาลักษณะต่าง ๆ แม้ไม่เหมือนกัน แต่ก็ เป็นสังขธรรมด้วยกันทั้งสิ้น

การแก้ปัญหาทั้งหลายในกระแสชีวิตประจำวันก็มีทั้งสองด้าน หากได้เริ่มต้นด้วยวิถีทางที่มุ่งสู่ภาวะปัญหาภายในไว้เป็นพื้นฐานก่อนอื่น ไม่ว่าจะ เป็นภาวะภายในตนเองซึ่งถือเป็นรากฐานจริงของแต่ละคน และยังเป็นพื้นฐานจริงของสังคมด้วย ไปสู่ปัญหาที่ปรากฏอยู่ในองค์กรลักษณะต่าง ๆ ซึ่งก็มีคนเป็นผู้จัดตั้งและกำหนดขึ้นหรือสืบสานไปสู่ภาวะภายในกรอบของกระบวนการปัญหา ซึ่งก็มีคนเป็นผู้กำหนดกรอบขึ้นมาไม่ว่าด้วยลักษณะใด

ไม่ว่าจะมีเงื่อนไขอะไรอยู่ที่พื้นฐานและอยู่กับกรอบกำหนด แม้การแก้ภายในอาจไม่ปรากฏผลให้เห็นได้รวดเร็ว แต่ก็เป็นที่วิถึทางที่เชื่อมั่นได้ว่า จะมุ่งไปสู่ผลสำเร็จอย่างแท้จริงได้ และบังเกิดความมั่นคงในระยะยาวด้วย

ซึ่งบุคคลผู้เริ่มต้นจากภายในก่อน ย่อมมีธรรมชาติในตนเองที่ไม่นำเอาความหวังซึ่งแฝงไว้ด้วยความอยากเป็นเงื่อนไข ว่าจะต้องได้อย่างนั้นอย่างนี้หรือได้เมื่อใดให้เห็นผลทันตา ยิ่งไปกว่านั้นการแก้ไขปัญหาที่เริ่มต้นจากภายในหรืออีกนัยหนึ่ง เริ่มต้นจากพื้นฐานจริง ยังถือได้ว่าเป็นหลักประกัน ที่ไม่ก่อให้เกิดภาวะเป็นภัยอันตรายทั้งแก่สังคมและบุคคล แม้แก่ตนเอง แต่จะสะท้อนผลตอบสนองให้แก่แต่ละคนผู้ปฏิบัติ ได้รับโอกาสให้เรียนรู้ปัญหาจากสิ่งที่เป็นจริง ทำให้เข้าถึงความจริงได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตตนเองให้สามารถแก้ปัญหาอนาคตได้ผลยิ่งขึ้นไปอีก

ส่วนการมุ่งเน้นแก้ปัญหาที่ภายนอก ก่อนอื่นย่อมหมายความว่า รากฐานจริงของคนที่รู้สึกว่ามีปัญหาและกำลังคิดแก้ปัญหาในตนเอง กำลังมีปัญหาแฝงอยู่ในตนเองแล้ว ดังเช่นที่มีการกล่าวในมุมกลับว่า คนคิดแก้ปัญหา นั้นแหละคือตัวการสร้างปัญหา ซึ่งภาพที่กล่าวนี้ เสมือนเป็นสังขรณ์ของประเทศที่ค่อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาทั้งหลาย ซึ่งเงื่อนไขที่เข้าไปแฝงอยู่และก่อให้เกิดกระแสปัญหาที่คือภาวะความอยากนั่นเอง แม้จะมีเพียงเล็กน้อย

ภาวะดังกล่าวเป็นสิ่งกำหนดให้การปฏิบัติที่แสดงออก เป็นสิ่งสร้างปัญหาให้กับสังคมและบุคคลอื่นโดยไม่รู้ตัว และแน่นอนที่สุด ย่อมก่อให้เกิดบรรยากาศและสถานการณ์ที่ส่งผลทำลายสังคมซึ่งตนอยู่ และมีส่วนร่วมรับผิดชอบไม่มากก็น้อย แม้ผลอาจปรากฏออกมาในแนวทางซึ่งตนเองคิดว่าเป็นสิ่งพึงปรารถนา แต่ก็อยู่ไปได้เพียง ชั่วหนึ่ง แล้วจะมีกระแสทำลายเกิดขึ้นโดยที่หนักยิ่งกว่าเก่า ขึ้นไปเรื่อย ๆ เป็นวัฏจักร จนกว่าจะถึงที่สุด

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าบุคคลใดจะเริ่มต้นจากภายในหรือภายนอก ก็ถือเป็นเงื่อนไขธรรมชาติที่อยู่ในรากฐานจริงของแต่ละคนที่จำเป็นต้องอยู่ร่วมกัน จึงควรยอมรับซึ่งกันและกันบนพื้นฐานความรู้สึที่เข้าใจจริง วิถีชีวิตในช่วงเริ่มแรกของแต่ละคนในขณะที่ยังขาดการสั่งสมประสบการณ์ ย่อมเริ่มจากภาวะที่เน้นสู่ภายนอกก่อนอื่น การมีโอกาสเรียนรู้จากสภาพความจริงและสิ่งที่เป็นจริงซึ่งทำให้เข้าถึงรากฐาน ย่อมสามารถเปลี่ยนสภาวะเงื่อนไขซึ่งเป็นธรรมชาติอยู่ในรากฐานของคน ให้หันเหมาเป็นผู้เริ่มต้นจากภายในยิ่งขึ้นได้ แม้บางคนอาจเข้าถึงได้เร็วกว่า บางคนก็ช้ากว่า และบางคนจนกระทั่งชีวิตถึงเวลาต้องดับลงก็ยังหันเหมาสู่วิถึทางไม่ได้

แต่หากสังคมใดมีวิถึการเปลี่ยนแปลงไปสู่ภาวะที่มุ่งเน้นแก้ปัญหา สู่ภายนอกกรอบซึ่งเป็นรูปแบบมากขึ้น จนกลายเป็นคนส่วนใหญ่ ย่อมเป็นสัญญาณสะท้อนให้รู้ได้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า สังคมนั้น กำลังมุ่งวิถึทางไปสู่อีกด้านหนึ่งของวัฏจักรที่ทวนกลับมาทำลายตัวเอง เพื่อการเกิดใหม่ในรูปลักษณะและวิถึทางใหม่เป็นสังขรณ์ที่หลีกเลี่ยงไม่พ้น

การเนะถึงวิถึทางที่ควรมุ่งแก้ปัญหาภายในกรอบของรูปแบบก่อนอื่นเป็นเรื่องที่อยู่บนรากฐานอิสระ หารือเป็นภาวะยึดติดรูปแบบไม่ เพราะหากเกิดจากภาวะยึดติดก็คงไม่มีอะไรนอกจากเป็นไปตามกระแสเดิมเท่านั้น

หากมีอิสระภาพอยู่ในรากฐานจริง แม้ว่าจะเกิดความรู้-สึกอึดอัดกับการถูกรอบเงื่อนไขปิดกั้นไว้ จนบางครั้งทำให้เกิดภาวะทุกข์ทรมานจิตใจอย่างหนัก แต่เมื่อถึงจุดหนึ่ง ภาวะอิสระในรากฐานหากมีจริงย่อมช่วยแก้ไข โดยนำวิถีทางผ่านช่องซึ่งในขณะนั้นอาจไม่เป็นที่ปรารถนา แต่ต่อมาภายหลังย่อมรู้ได้ว่า นั่นคือช่องทางออกที่แท้จริง นำสู่ผลสร้างสรรค์ในระยะยาวได้อย่างชัดเจน และตนเองก็ได้รับบทเรียนที่ช่วยเสริมสร้างรากฐานให้สามารถเข้าถึงสัจธรรมลึกซึ้งยิ่งขึ้น ส่วนอีกด้านหนึ่ง กรอบที่เคยปรากฏเป็นปัญหาอยู่ภายนอกก็เริ่มเปิดออกสู่ภาวะสร้างสรรค์ที่แท้จริงยิ่งขึ้น

อนึ่ง ไม่ว่าจะสังคมจะปรับเปลี่ยนตัวเองไปสู่ภาวะใด แม้ถึงขั้นทำลายตัวเองเพื่อการเกิดใหม่ที่ไม่เหมือนเก่า บนพื้นฐานสังคมที่ปรากฏเงื่อนไขจำเพาะตัว ย่อมไม่มีใครคนใดหรือคนกลุ่มใด แม้อ่านาจออื่นใด จะบังคับหรือกำหนดให้เป็นอื่นไปได้ อย่างไรก็ตาม บุคคลใดผู้รู้ได้เข้าถึงได้ ย่อมมีรากฐานอิสระและสามารถเข้าถึงความสุขที่แท้จริงได้โดยปลอดจากเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งล้วนปรากฏอยู่ภายนอกและพร้อมที่จะแสดงถึงอิทธิพลอยู่เหนือได้ทุกขณะ หากตกอยู่ในความประมาท และสามารถเรียนรู้ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไม่ว่าจะมีโอกาสสัมผัสสิ่งใด จนถึงวันอันเป็นที่สุดแห่งชีวิตตนเอง ซึ่งไม่มีใครจะหลีกเลี่ยงพ้นแม้แต่คนเดียว และคนที่อยู่ในกระแสของปัญหาการเมืองขณะนี้ ก็ล้วนมีวัยก่อนคนหรือใกล้ฝั่ง เข้าไปทุกที่แทบทั้งนั้น เพียงขอพูดฝากไว้ประโยคเดียวว่า ขอให้ชีวิตแต่ละคนจงไปได้ตลอดรอดฝั่งและประสพแต่โชคดีด้วยกันทุกคน .